

soms te beschadigd om nog een tocht te maken. Dit jaar blijkt uit het bericht van Houtingh, gevoegd bij het besluit van 11 september 1764, duidelijk dat dit het geval is met de Im-magonda en Wildrijk. Voor het betere behoud van de schepen en om rampen te voorkomen, verzoekt men eerbiedig hiertegen de nodige maatregelen te nemen. Het kleine aantal tim-merlieden heeft genoeg aan het dagelijkse werk. De Hoge Regering dringt erop aan om uit de problemen verlost te worden. De vloot heeft dit jaar ernstig geleden [fol. 97] door het verongelukken van de Amstelveen en Zelelie, en de vermissing van de Amelisweert. Tevens zijn bij besluiten van 12 en 19 juni, 24 juli en 14 september 1764 de schepen Brouwer, Lei-den, Kasteel van Tilburg en Overschie uit de vaart genomen, terwijl de Zuiderburg en Gu-staaf Willem in zo'n gebrekkige staat zijn dat ze de rede niet kunnen verlaten. Er wordt niet ontkend dat Heren XVII in het begin van 1763 hebben besloten extra schepen uit te rusten, maar dit helpt niet, als er daarom geen extra schepen worden gebouwd. Het schreeuwend gebrek aan personeel is duidelijk bewezen en de extra schepen hebben daaraan, Ceylon uitgezonderd, niet veel kunnen verhelpen. Van zulke schepen die de laatste twee jaar werden gezonden, zijn op bevel van Heren XVII aan de Kaap de Goede Hoop bijna 600 militairen, als aanvulling op de tijdens de reis overledenen, op de schepen naar Ceylon overgeplaatst. [fol. 98] De Hoge Regering moet die nu missen. Na het vertrek van het naschip kwamen er uit Nederland te Batavia 3167 zeevarenden, 86 ambachtslieden en maar 1007 soldaten aan. Onder andere doordat de kermis-schepen³ daarmee slecht voorzien waren, blijft er een zeer groot gebrek aan militairen. Op het dringend verzoek van de besturen te Coromandel en Malabar om soldaten te sturen, konden er slechts naar ieder kantoor 50 gezonden worden. Men vraagt zich ongerust af hoe de Oosterkwartieren, waar de garnizoenen voortdurend kleiner worden, van de gevraagde soldaten zouden kunnen worden voorzien. Deze zijn daar met inlanders zeer gebrekkig uitgerust. Ook weet men niet hoe de garnizoenen op Java's Oostkust en dat te Bantam, waarvan het laatste bijna tot de helft is teruggebracht, voltallig gemaakt zouden moeten worden uit de maar 1289 gezonde soldaten die eind september 1764 in Batavia aanwezig waren. [fol. 99] Weliswaar wordt al drie jaar enig soelaas gevon-den door verhoging van de gage degenen die uitgediend zijn, tot verlenging van het dienst-verband aan te sporen. Dat is echter zeer kostbaar en door het lange verblijf van militairen op één plaats, en vooral daar ze veel vrije dagen hebben, zijn ze niet beter dan een burger-militie. Het bitterste is dat het God heeft behaagd de aankomende schepen en hospitalen te Batavia met een buitengewoon grote sterfte te bezoeken. Op de 22 schepen die dit jaar zijn aangekomen, vielen er, exclusief die aan de Kaap de Goede Hoop zijn gestorven, 612 doden. Dit jaar waren er tot eind september 1764 in de ziekenhuizen te Batavia 1390 sterfgevallen, terwijl er nog 468 personen verpleegd worden. Gezien de omstandigheden met weinig in-komsten en de desastreuze rampen wordt er sterk aangedrongen op een groot aantal beman-ningsleden van de aankomende schepen. [fol. 100] Omdat de ervaring leert dat er veel ziekte en grote sterfte op schepen is die in de periode tussen mei tot september uit Nederland vertrekken, vraagt men de schepen zoveel mogelijk niet voor september in het najaar en niet na april in het voorjaar te laten uitvaren. De vijf extra schepen die naar Ceylon werden ge-zonden, hebben het vorig jaar het bewijs geleverd van de gevaren van vertrek buiten die maanden. Behalve de zieken zijn er toen tussen Nederland en Kaap de Goede Hoop 206 personen overleden en tussen die plaats en Ceylon 223. Dit is in totaal 429, ofwel 86 per schip. Wat het geldwezen aangaat, hadden Heren XVII vastgesteld om voor 1764, inclusief Ceylon, Coromandel, Bengalen en Kaap de Goede Hoop, 28 ton te zenden. Op deze krappe voorziening met contanten, waarvan slechts f 312.500,- voor Batavia was bestemd, ontbre-ken nu nog ruim twee ton, waaronder bijna een ton aan baar zilver. Uit het vervolg zal blij-ken [fol. 101] hoeveel moeite de Hoge Regering heeft gehad om genoeg kapitaal voor het belangrijke kantoor Ceylon, en vooral het benodigde zilver voor Bengalen bijeen te krijgen.

3 Kermis-schip, schip vertrokken uit Nederland in september, de kermismaand.